

Celestin Tomić

SMISAO BLAGDANSKOG SLAVLJA

Svjestan svoje omeđenosti, otuđenosti, porobljenja, grijeha i smrt-nosti, čovjek nastoji da se oslobodi, teži za spasenjem. Kako se može oslo-boditi svih onih spona, veza, okova koji ga zarobljuju i onemogućuju mu slobodan let u slobodu, istinsku pravu, neuništivu? Osjeća da je stvoren za Boga i da samo u njemu može ostvariti svoje puno čovještvo, svoju sreću i blaženstvo. Kroz svoju povijest pokušava raznim putovima doseći svoju puninu.

Pokušajmo malo analizirati putove čovjekova temeljnog, životnog traganja!

Prostor i vrijeme

Prostor, svemir čovjeku se ukazuje kao nešto neizmjerljivo, beskrajno. Svojom tehnikom čovjek uspijeva polako nadvladati prostor, zaposjedovati ga, odrediti moje-tvoje. Čovjek nadilazi prostor.

Vrijeme je, naprotiv, nešto na prvi pogled prolazno. Ono prikazuje prolaznost stvari i čovjeka, dok nam se zemlja, svemir ukazuje kao nešto trajno, sigurno. »Zemlja uvijek ostaje.«

Ipak, što se mijenja, što prolazi nije vrijeme, već prostor. Stvari propadaju u vremenu, a vrijeme ostaje djevičanski nepromjenljivo. Ne umire vrijeme, već umire čovjek u vremenu. Tehnika omogućuje nadvladati prostor, ali ne može nanovo ostvariti prošlost i budućnost. Podijelili smo prostor na moje i tvoje, ali vrijeme ne možemo. Ono je nedjeljivo. **Pripada jednako svima. Živimo vrijeme i postajemo jedru drugima suvremenici, a zaposjedamo prostor i međusobno ga dijelimo.**

Vrijeme je najveći izazov čovjeku. Ako me netko pita: što je vrijeme? — nalazim se u dvoumici. Čim se zamislim u sadašnji čas, postaje prošlost. Vrijeme je tajna koja nadilazi sve naše kategorije mišljenja. Možemo raspolagati stvarima, ali ne možemo vremenom. Ono pripada samo Bogu. Ima nešto od njegove Slave, od njegove vječnosti. Ono je neka slika vječnosti u pokretu. Ne možemo ga dijeliti osim u mislima. Nedohvatno je. »Sveto« kao i Bog.

Vrijeme nije zadnja stvarnost. Ono je stvorenje. Ali nije to neka tapeta koja se odmotava ili neka vrpca koja se pred nama razvija. Gdje je sadašnji trenutak bio prije? Nije postojao! Kao i vječnost živi u otajstvu Božje slobode. Vrijeme se neprestano stvara.

Bez Boga vrijeme je iluzija, prazan pojam kome ništa ne pripada izvan nas. Ono je zamišljena jedinica da mjerimo stvari. Postoji samo sadašnjost. A ona nestaje čim se toga sjetimo. Bježi. Ne postoji. Ipak, vrijeme je zbilja, najveća i najdublja.

U Bogu nam vrijeme otkriva svoju slavu, svoju tajnu. Vrijeme nam se ukazuje kao gorući grm koji gori, a ne izgara (Izl 3, 2). Ne troši se. Vrijeme je Božja prisutnost. Sadašnji trenutak je Božja prisutnost.

U svjetlu istinskog i objavljenog Boga vrijeme više zanosi nego neizmerna prostranstva. Posjeduje više poštovanja nego zvjezdano nebo. Glasnija je njegova simfonija nego jezik stvorova.

Promatrajući prostor, vidimo produkte stvaranja. Promatrajući vrijeme, gledamo sam proces stvaranja. U dimenziji vremena čovjek susreće Boga. U vremenu shvaća jedinstvo stvari. Ono nas stalno podsjeća da je stvaranje neprestano na djelu, da se ono neprestano nastavlja.

Vrijeme je Božji dar prostoru. Ono otkriva Boga na djelu. U njemu čovjek susreće Boga i s Njime stvara, stvara ovaj svijet da bude ljepši i ljudskiji, i pripravlja novi svijet, novo nebo i novu zemlju.

Ali postoje »lažni proroci« i »lažne povijesti«. Niječu istinitog i živog Boga i postavljaju svoje mrtve bogove, idole. Ne žele živjeti u Božjem vremenu, već stvaraju svoje vrijeme. Zele zagospodariti prostorom da se oslobode tjeskobe i neumoljivosti vremena. Stavljaju vrijeme u službu izgrađivanja prostora. I svijet im postaje apsurd, beznađe, besmislenost. Pokušavaju spasiti malo sreće što im je pruža život, koji je tako krhak i prolazan. Ili sanjaju o prošlim vremenima, koja će se možda jednom vratiti. Ili gledaju na budućnost, koja bi morala biti sretnija i veselija.

Čovjek pokušava da se izbavi svoje tjeskobe, nemira, nesigurnosti. Traži spasenje. Traži Boga. Ispituje »vremena i trenutke« prikladne za za spasenje. Najprikladnijima mu se čine blagdani i praznici.

Blagdani prirodnih religija

Prirodna ili kozmička religija prepoznaje božansko u redovitom toku nebeskih tjelesa i godišnjih dobi (Dj 14, 17). Takve su bile mezopotamijske religije, kanaansko-fenička, egipatska, grčka, rimska, hinduizam te filozofsko-materijalističko poimanje današnjeg čovjeka.

Shvaćanje vremena je cikličko. Kao i kretanje zvijezda, kao i godišnje dobi. Vrijeme kruži oko sebe u kružnici. »Što je bilo, opet će biti, i što se činilo, opet će se činiti, i nema ništa novo pod suncem.« Spasenje želi postići u postizanju onog prvotnog stanja, prvotne sreće, zlatnog doba. Opisano je u mitovima početaka. Postižu se obredima koji ponavljaju one određene trenutke vremena. To su blagdani tih religija.

To su prije svega svečanosti povezane uz Mjesečeve mijene kao mladci i uštapi, koji se slave velikim slavljem i obredima. To je početak Nove godine, koja je označena Sunčevim kretanjima. Slavi se ili početkom proljeća u proljetnoj ravnodnevnicu, kao kod Babilonaca, ili u jesensko vrijeme, kao kod Kanaanaca, ili u vrijeme zimskog solsticija, kao u Rimljana. Uz nomadski život vezane su proljetne svečanosti žrtvovanja janjaca, što ulazi u izraelsku religiju. Uz agrarne sredine su blagdani početka i svršetka žetve u proljeće, kao i blagdani berbe i prikupljanja plodova.

Ti blagdani slave se svečano. Posebno Nova godina, koja se slavi slično kao i u našem materijaliziranom potrošačkom društvu, u raskalašenu veselju i napicima zaborava.

Ovo vrijeme i samo to ima spasiteljsku učinkovitost; jedino nas spasiteljsko vrijeme povezuje s vječnim, s počecima. To je vraćanje na početak. Vrijeme koje je proteklo nema značenja za spasenje. Budućnost je napetost u iščekivanju vječnog povratka. U tom poimanju vrijeme — hronos igra veliku ulogu. Svojim ritmom, kruženjem ravna i vlada čovjekovim kalendarom. Čovjek se mora prilagoditi tim danima da bi bio u stalnom dodiru s božanstvom, koje gleda u svim zbivanjima u prostoru. Sunce, Mjesec, zvijezde, Zemlja, izvori, stabla, plodnost... sve su to božanstva. Čovjek je posve podložan prirodnim silama. Posve je nemoćan pred krutom sudbom. Traži spasenje u magijskim i mitskim obredima da bi se istrkao iz krute sudbine, da bi podložio sebi krute sile stvarnosti, uspostavio ponovo onaj prvotni red, ono zlatno doba koje nastoji nekako dohvatiti u svom vremenu dok se ono u svoje vrijeme ne ponovi. Promijeniti on ne može ništa.

Izraelski blagdani

Objavljena religija kida začarani krug vremena i gleda prema budućnosti. Spasenje se postiže u eshatonu, u punini vremena, kao zajedništvo čovječanstva sa živim Bogom. To se ne postiže čovjekovim nastojanjem. Bog ima inicijativu. On zahvaća u povijest. Nudi spasenje. Čovjek mora u slobodi prihvatiti Božji spasiteljski plan, s Bogom ga ostvariti. Povijest nije zatvoreni krug, već linija koja ima svoj početak, a ima i svoj završetak u ostvarenju Božjeg plana.

Blagdani tako postaju spomen ostvarenja Božjeg plana. Ne zatvoreni u sebi, već usmjereni prema budućnosti, prema mesijanskim danima, prema punini vremena, u kome će se ostvariti konačni Božji naum, konačno spasenje.

Svemir-prostor stvorio je Bog. Ali ostavio ga je na dovršenje čovjeku i njegovoj kreativnosti. U vremenu čovjek nastavlja djelo stvaranja s Bogom, prema novom stvaranju, novim nebesima i novoj Zemlji.

Spasenje se ostvaruje u »događaju« spasenja. Ulazi tako u vrijeme. I ono postaje sredstvo milosti, spasenja. Ovo je ostvarenje u »svim vremenima«. Izraelski blagdani nisu cikličko ponavljanje godišnjih doba, već uprisutnjenje u vremenu »događaja« spasenja.

Značajni židovski blagdan je Subota. Do danas ostaje neprotumačivo i samo ime, vrijeme postanka tog blagdana, jesu li ga Izraelci preuzeli od drugih naroda. Iznesena su najrazličitija mišljenja. Sigurno je samo da je Subota značajka židovstva, da se ona počela slaviti sigurno od babilonskog izgnanstva kao sedmi dan nezvan uz Mjesečeve mijene i ostale blagdane. Stvaranjem svijeta u šest dana kojim se otvara Biblija želi se posvetiti vrijeme, dati toku vremena spasiteljsko značenje. Pisac prvog izvještaja stvaranja živi u babilonskom izgnanstvu. Izrael je bez hrama i bez kulta u hramu. Čuje prepričavanje motiva stvaranja i promatra slavlje poganskih blagdana, kojima se slave stvaranje i prirodni ciklusi koji se godišnje obnavljaju. Izvještajem o stvaranju u šest dana i o sedmom kao počinku, nadahnuti pisac želi izbrisati spomen na mitove stvaranja te samo stvaranje podložiti ritmu povijesti, i to povijesti spasenja i tako finalizirati povijest spasenja, koju želi prikazati.

Tako slavlje Subote postaje slavlje dana stvaranja kojim započinje povijest spasenja i ono je prvi čin spasenja. »Jahve je šest dana stvarao nebo, zemlju i more i sve što je u njima, a sedmoga je dana počinio. Stoga je Jahve blagoslovio i posvetio dan subotnji« (Izl 20, 8—10). Tako stari svećenički dekalog.

Noviji, deuteronomist, povezuje to s danom izbavljenja iz Egipta. »Sedmi je dan subota posvećena Jahvi, Bogu tvome... Sjeti se da si i ti

bio rob u zemlji egipatskoj i da te odande izbavio Jahve Bog tvoj, da držiš dan subotnji» (Pnz 5, 6—22). Postaje blagdan posvećen Bogu Saveza i znak Saveza. Postaje navještaj konačnog počinka koji se samo u slici ostvaruje ulaskom u zemlju obećanja.

Subota nije samo neki periodični prekid rada, već je dan posvećen Bogu Saveza i znak Saveza, blagdan stvaranja i spasenja, sažetak sveukupnog Božjeg spasiteljskog zahvata u stvaranju i u povijesti spasenja te navještaj konačnog spasenja i počinka u Bogu.

Tri velike svetkovine preuzeo je Izrael iz prirodne religije i dao im spasiteljsko značenje. Zove ih *hag* (skakati, okretati se, plesati za vrijeme hodočašća). To su hodočasnički dani, kad je svaki muški Izraelac dužan pojaviti se pred Jahvom u njegovu svetištu. Imenica *hag* sačuvala se i u muslimanskom imenu hodočašća u Meku — hadžiluk (*hag*).

Najstariji biblijski tekstovi čuvaju još stare nazive tih svetkovina. U njima se miješaju blagdani nomadskog i ratarskog života. Pasha je blagdan nomada, blagdan proljetne ravnodnevnice kad pastiri prinose žrtve janjaca i škrope krvlju svoje šatore da bi izmolili zaštitu na putu prema novim ispašama. Blagdan je i agrarni, prinosa prvih klasova i blagovanja beskvasnih kruhova. Redovito se naziva Blagdan beskvasnih kruhova (Izl 23, 14—17; 34; 18—23). Kasnije je povezan uz Pashu (Pnz 16, 1—17; Lv 23). *Blagdan žetve* (Izl 23, 14—17) ili Sedmica slavi se pedeset dana nakon Pashe. Odatle kasnije ime Pedesetnica. Blagdan je agrarni, ali i nomadski blagdan prinosa prvina stoke i žrtava. »Na preokretu godine« slavi se *Blagdan berbe ili Sjenica* prema novijim tekstovima. Blagdan jo agrarni, jesenski, slavi se u velikom slavlju.

Te svetkovine brzo gube svoje izvorno značenje, kružnog toka vremena, izmjene godišnjih dobi i postaju blagdani spasenja. *Pasha* i Blagdan beskvasnih hljebova povezuju se s velikim proljećem Izlaska iz Egipta. Postaju blagdan oslobođenja iz Egipta, blagdan rođenja izabranog naroda, s kojim Bog Jahve sklapa Savez na Sinaju, vodi ga kroz pustinju i uvodi u zemlju obećanja. Slavlje tog blagdana kroz povijest uprisutnjuje spasiteljski zahvat Božji i najavljuje konačno oslobođenje, izbavljenje od svih uzničkih spona, svih otuđenja, svakog robovanja u konačnu slobodu, koje će ostvariti Mesija na kraju vremena.

Blagdan žetve ili Sedmica (Pedesetnica) postupno prelazi iz agrarnog blagdana u povijesno-spasiteljski blagdan. U evanđeosko vrijeme Pedesetnica se sigurno slavi bar u nekim židovskim sljedbama kao blagdan sinajske objave i Saveza. Kasnije će se, u drugom stoljeću poslije Krista, Pedesetnica slaviti kao blagdan kad je Jahve predao Izraelu Zakon.

Blagdan berbe i Sjenica brzo postaje blagdan spomena na boravak u pustinji, blagdan obnove Saveza, blagdan eshatološkog veselja. Slavi se osam dana. Izlijevanje vode uz molitve za pravodobnu kišu postaje znak eshatološkog Ezekielova izvora, koji izvire iz Hrama i pretvara pustinju u zemaljski raj. U procesijama oko hrama nosi se etrog (plod citrone) i lulav (grančice, palme, mirte, vrbe). Oni naznačuju plodove i lišće sa stabala života što rastu uz potok koji puni izvor što izvire iz Hrama (Ez 47, 12). Sjenice postaju znak »vječnih šatora« (Lk 16, 9).

Još je jedan blagdan vrijedan spomena: *Nova godina*. Ne spominje se u Bibliji, ali se u židovstvu smatra velikim blagdanom. Slavi se u mjesecu blagdana Sjenica, za mlada (1. Tišrija). U Babilonu Nova godina počinje u proljeće (1. Nizana), kod Židova u jesen (1. Tišrija, koji je sedmi mjesec) — možda pod utjecajem Kanaanaca. Zove se blagdan »trublje«, roga (sofar), što podsjeća na Izakovu žrtvu. I taj blagdan trga okove cikličkog slavlja u prirodnim religijama. Nije to jednostavno slavljenje jednog dana u krugu godine. To je blagdan stvaranja. Jahve tog dana promatra svijet i čovjekovo djelo u njemu. To je trenutak suda, čovjekove odluke da se odluči za život, za pobjedu nad kaosom, nad propašću, za Boga. Ako je pogriješio, može se pokajati. Deseti dan je veliki Dan pomirenja, pokajanja i obraćenja da bi Čovjek mogao svečano slaviti blagdan mesijanske radosti, blagdan Sjenica.

Židovski blagdani potječu velikim dijelom iz sredine u kojoj Izrael živi. On preuzima njihove nomadske i agrarne blagdane, blagdane prirodnih religija u kojima obredima i mitovima slavi vječno kruženje svemira i daje im novi povijesno-spasiteljski smisao. Oslobađa ih one ukrućenosti, usuda, zle kobi i daje im spasiteljsko značenje. Time se oslobađa i čovjek od svoje krute sudbine, iz tamnog tunela na svjetlo Jahvina dana, da kroči prema sretnoj, blaženoj budućnosti, koja ga čeka i koju mu Jahve, njegov Bog, pripravlja, ali s kojim mora sudjelovati i prihvatiti ponuđeno spasenje.

Kršćanski blagdani

Dok prirodne religije gledaju na prošlost, na zlatna vremena na koja ih podsjećaju blagdani kružnog ponavljanja, Židovi gledaju prema mesijanskim danima, prema budućnosti. Kršćani žive već sada mesijansko vrijeme. Obećanja i proroštva su ispunjena u Isusu Kristu. Mesijansko vrijeme je započelo. U tom smislu i slavi kršćanstvo svoje blagdane kao radosno »danas«, koje će jednom u punini ostvariti onaj veliki i slavni konačni Dolazak Isusa Krista u slavi.

Novi zavjet je završetak subote i ispunjenje njezina značenja. To se ostvaruje u Kristovu uskrsnuću. Isus je Hram i Subota-Počinak. On posve-

ćuje prostor i vrijeme. Samo u Njemu, u njegovu proslavljenju tijelu odsada se »istinski klanjaoci«, kakve traži Otac, klanjaju u duhu i istini (Iv 4, 23).

Subota je bila Dan posvete stvaranja svijeta i čovjeka, prirode i povijesti, starog neba i stare zemlje, starog stvorenja. U Kristu počinje novo stvaranje i nova nebesa i nova zemlja. Zato kršćanstvo slavi »*prvi dan u tjednu*« (Dj 20, 7; 1 Kor 16, 2). Dublji razlog tome je Kristovo uskrsnuće. To je Dan uskrsnuća. Zato slavi taj dan kao dan Kristove prisutnosti u zajednici (Lk 24, 1; Iv 20, 1.19).

To je *Dan Gospodnji* (Otk 1, 10) sa svim eshatološkim domašajem. Spasenje je ostvareno u uskrsnuću. Punina u slavnom Kristovu dolasku. Zato je to Dan kršćanske nade.

»*Nedjelja*« — ime ne baš sretno izabrano jer se ne govori prvenstveno o »počinku«, već o radosnoj nadi kršćanske zajednice. Dan je Kristova uskrsnuća, njegove proslave, blagdan Vazmenog otajstva, blagdan novog stvorenja, novog svijeta, novih nebesa i nove zemlje. Blagdan kršćanske radosti i nade. Čekanje Gospodina. Proživljavati nedjelju znači stvarati prostor za Božje spasiteljsko djelovanje, otvoriti se djelovanju Krista, njegovoj ljubavi, ostvariti djela ljubavi i doživjeti u bratskoj ljubavi okupljenoj na euharistijskom slavlju predokus Paruzije — Kristova slavnog dolaska. Nedjelja je blagdan Vazmenog otajstva, što uključuje uskrsnuće i uzašašće — proslavu Krista i izljev Duha. Tri trenutka jednog događaja! Zato Luka i povezuje uznesenje uz nedjelju (Lk 24, 50), iako se u Djelima govori o Uzašašću kao posebnom vremenu Kristove uskrsne objave (Dj 1, 6-11). Ivan povezuje uz nedjelju uskrsnuća i izljev Duha (Iv 20, 22).

Vazmeno otajstvo slavi se svake nedjelje. Ali ono ima i svoj povijesni smještaj unutar godine. Kako se Vazmeno otajstvo ostvarilo u vrijeme židovske Pashe-Pedesetnice, u ovo se vrijeme i slavi Vazam kao ostvarenje konačnog Izlaska iz kuće ropstva, kao blagdan konačnog spasenja i Novog saveza, blagdan novog stvaranja u Isusu Kristu. Pedesetnica je bila završetak tog slavlja. Židovi su, bar neke sljedbe, slavili taj dan kao dan sinajske objave i sklapanja Saveza. U izvještaju o prvim Duhovima odražuje se to. Duhovi su kao završetak Vazmenog otajstva, dan Novog saveza, dan rađanja novog Božjeg naroda. Crkve Kristove. Prva je Crkva slavila kroz pedeset dana, od Uskrsa do Duhova, u slavlju i klicanju. U tim danima nema posta niti molitvenog stava ničice na zemlji. Dani su to kliktanja i veselja. Ljudi mole uzdignuti, raširenih ruku. Istom kasnije, u 5. stoljeću. Duhovi postaju zasebni blagdan izljeva Duha Svetoga i rađanja Božjeg naroda — Crkve.

Blagdan Sjenica već u židovstvu dobiva navještaj eshatološkog vremena. Kršćanstvo vidi tu težnju ostvarenu. Mesijansko vrijeme je došlo. Pravednici već borave u sjenicama (Lk 9, 33). Ivan u Otkrivenju promatra

izabranike u nebu s palmama u rukama, što podsjeća na grančice u rukama za ophoda na blagdan Sjenica (Otk 7, 9). Etrog — plod iz raja, i lulav — neuvelo lišće podsjeća na blagovanje »od stabla života« (Otk 2, 7), na »krunu života« što čeka pobjednike (Otk 2, 10; 7, 9; Jak 1, 12; 1 Pt 5, 4). Rijeku vode života, bistru kao prozirac, koja izvire iz Hrama u viđenju Ezekielia, promatra vidjelac s Patmosa kako izvire »iz prijestolja Božjeg i Jaganjčeva«. »S obje strane rijeke, stablo života što rodi dvanaest rodova, svakog mjeseca svoj rod. A lišće stabla za zdravlje je narodima« (Ez 47, 1—12; Otk 22, 2).

Božić, blagdan utjelovljenja, slavi se istom od 4. stoljeća. Postanak mu je neobičan. Uzet je iz poganskog slavlja blagdana Sunca koje se rađa (Natale solis invicti). Blagdan se slavio klanjem i žrtvovanjem svinje, svećanim bučnim gozbama, darivanjem djece, štovanjem stabla kao izvora i znaka života. Slavlje se poklapalo s današnjim novogodišnjim slavljem. Crkva je kristijanizirala taj blagdan, razbila poganski obruč vječnog povratka i usmjerila poglede prema budućnosti, novom svijetu, nad kojim se pojavilo istinsko Sunce. Mlado Sunce s visine, Isus Krist. U njemu je zasjalo istinsko Svjetlo, On je Mladi kralj — Spasitelj svoga naroda. S njim započinje novo mesijansko ljeto, vrijeme spasenja. Kršćanstvo je prihvatilo običaje poganskog blagdana, stablo, darivanje djece, svećane bratske gozbe i daje im novo značenje. Božić, kao objava Boga u tijelu, prikladan je za jačanje solidarnosti uzajamne ljubavi među ljudima. Označuje izlazak iz tame noći na svjetlo novog mesijanskog Dana.

To kršćansko slavlje Božića teško se doživljavalo. Već papa Leon Veliki tuži se za svoje vrijeme kako se Božić svodi na ono što je drugotno, na darivanje djece, ljupkost Djeteta Isusa, na svećane gozbe, a zaboravlja se ono bitno — da je ono dražesno Dijete u jaslama Spasitelj, zaboravlja se Vazmeno otajstvo, kojem je utjelovljenje početak. Tužba pape Leona Velikog vrijedi i za naše vrijeme.

Kršćanski blagdani su slavljenje kršćanske »novosti«. Božjeg djela koje se objavilo u Kristu. Blagdani su različiti, no zbilja koja im daje smisao uvijek je ista. Novost nije u preuzimanju znakovitosti židovskih blagdana (subote, Vazma, Pedesetnice) ili poganskih (Božića). Novost je u poimanju Boga, spasenja, Isusova djela. Kršćanski blagdani slave Isusovo spasiteljsko djelo kojim su ispunjena sva obećanja. Ali to je slavljenje spasenja koje *mi u* Kristu dovršavamo. Kršćanski blagdan slavi sadašnje spasenje koje se ostvaruje, a ne samo buduće. Novi svijet, novo stvaranje u Kristu već je sadašnja stvarnost. Tu je izvor neuništive kršćanske nade, koja je usmjerena na budućnost, na konačno ostvarenje spasenja u nebeskom gradu Jeruzalemu. Ako se izgubi taj smisao kršćanskog blagdana, da je, naime, Isus Krist i njegovo otajstvo i osoba jedina i prava zbilja kršćanskog slavlja, blagdani prestaju biti kršćanski i postaju židovski ili poganski, kako se to u današnjem raskršćanjenom društvu često doživljuje.

Kad promatramo slavljenje blagdana kod mnogih kršćana, može nam doći na um pitanje imaju li blagdani još smisla za današnji svijet. U našem potrošačkom društvu veliki blagdani, kao Uskrs, Duhovi i Božić, sveli su se na komercijalne, konzumističke praznike, na izlete, zabave i si.

Ima li smisla slaviti blagdane kad se u našem životu ništa ne mijenja? Ostaje onaj nemir, mržnja, zavist, osveta... Ima li smisla slaviti prošle događaje? Za neke danas prošlost nije drugo nego slijed zabluda, nasilja, raspirivanja strasti, religioznih i ideoloških.

»Blagdani su plutače u moru vremena«, kaže jedan židovski rabin (Mikrae Kodeš). »Bezgranično je vrijeme. Tko mu vidi početak, tko li kraj? Čovjekovoj spoznaji otima se početak i konac. Naš se um ne želi niti se može time pozabaviti. Stavili smo plutače u more vremena.«

Blagdani vjere temelje se na povijesti, ali je u isto vrijeme nadilaze. Povijest postaje povijest spasenja, vrijeme postaje skok za vječnost. »Kalendar je katekizam Židova«, rekao je jedan veliki rabin prošloga stoljeća.

Za kršćanske blagdane to još više vrijedi. Slavljenje blagdana uvjetovano je povijesnim značenjem spasenja u Kristu, kao i potrebom povijesnog čovjeka, podložna vremenu, ritmu vremenskog slijeda. To je navelo kršćanstvo da slavi blagdane. Ono nije zbacilo židovske ni poganske blagdane, ali im je dalo novo značenje. Blagdani nisu nastali od izvanjskog utjecaja (Židova ili pogana), već iz unutarnje potrebe samog kršćanstva, od zakona Utjelovljenja i od povjesnosti Kristova otkupiteljskog djela. Imaju smisao samo ukoliko objavljuju i naviještaju kršćansku novost, Božje spasiteljsko djelo koje je ostvareno u vremenu i koje je u Kristu započelo, a mi ga dovršavamo. Kršćanskim blagdanima vrijeme nije zlokoban zatvoreni krug koji bi nas nemilosrdno gušio i ubijao, već »vrijeme spasenja«, u kojem ostvarujemo svoje spasenje, svoju konačnu sreću, svoje najdublje težnje, a koje će se u punini objaviti u novom svijetu, na novoj zemlji i novom nebu. Ono je u Kristu počelo i dovršit će se u njegovu slavnom drugom Dolasku.